

De Nierkrant

Tijdschrift

9000 Gent, Stapelplein

P 708371

PB-PP1B-30401
BELGIE(N)-BELGIQUE

Thema:

Patient empowerment & advocacy

Foto: www.anticancerfund.org

VIERMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT | VOLUME 12 | NR 1 | JULI 2021

VZW NIERPATIËNTEN | P/A UZ GENT, POLI NEFROLOGIE

C. HEYMANSLAAN 10, 9000 GENT

In dit nummer...

**De ultieme oplossing voor
nierdialysepatiënten!?!?**

**Patient empowerment
als grondslag voor
gelijkwaardigheid**

**Patiënten vertegenwoordiging:
ja natuurlijk, maar euh...**

Verder in dit nummer:

Woord van de hoofdredacteur	7
Hoe worden de patiënten betrokken in hun therapie?	14
De mondige patiënt: een oproep tot actie	24
Afscheid van Dhr. Luc De Wilde	27
World kidney day	29
Inspraakmoment lokaal sociaal beleid stad gent	30
Gedicht "Al even..."	31

Patient empowerment als grondslag voor gelijkwaardigheid

Het woord 'empowerment' wordt vandaag vaak gebruikt, in de zorg heet het 'patient empowerment'. Maar wat betekent het en wat heb je eraan, als patiënt of cliënt? Ik vat de kerngedachten voor u samen.

Mijn boek 'Balanceren tussen macht en onmacht: Patient empowerment als grondslag voor gelijkwaardigheid in de relatie patiënt-arts', mag dan gebaseerd zijn op mijn doctoraatsonderzoek, er staan veel cartoons in. De cartoon hieronder is één van de meest essentiële ervan. Hij laat immers zien waar 'patient empowerment' om draait. Maar laat ik bij het begin beginnen.

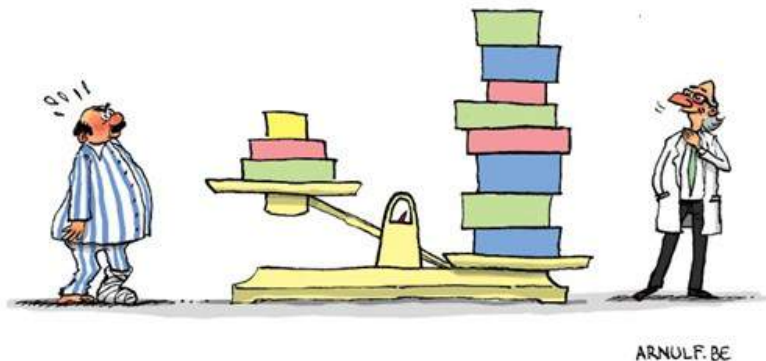
Afhankelijk worden ...

Wat verandert er als iemand ernstig ziek wordt? Een mens kan dan afhankelijk worden van de ziekte zelf en verliest dan een stuk controle over zijn eigen leven. Om te genezen of om passende zorg te krijgen, word je ook afhankelijk van de arts. Niet van de persoon zelf, maar van een aantal zaken die hij of zij bezit en die voor een patiënt in mindere of meerdere mate belangrijk zijn. 'Kennis' is een goed voorbeeld; de kennis over ziektes en hoe ze te behandelen. Van 'Informatie' word je ook afhankelijk en dat is iets anders dan kennis. 'Kennis' krijg je door de informatie te interpreteren, door verschillende informaties te combineren of naast elkaar af te zetten, door er ervaring en eerder opgedane kennis aan toe te voegen. Een arts bezit ook een aantal 'vaardigheden' waarvan je afhankelijk kan zijn: de technische vaardigheden om een lichamelijk onderzoek uit te voeren bijvoorbeeld, een chirurgische ingreep te doen of een correcte diagnose te stellen. Een patiënt is ook altijd afhankelijk van de 'wettelijke macht' van een arts. Hij of zij is immers de enige die formeel en wettelijk kan zeggen welke ziekte iemand heeft en die een geneesmiddel of ziekteverlof kan voorschrijven.

Ongewild afhankelijk zijn, voelt slecht

De meeste mensen vinden het ongewild afhankelijk worden niet aangenaam. We doen immers graag ons goesting. Ineens kan dat niet meer of wordt het moeilijker. Sommige patiënten voelen zich daardoor nog slechter. Of ze bieden weerstand aan die afhankelijkheid door zich agressief of passief te gedragen. Onzekerheid en angst kunnen het gevoel van afhankelijkheid nog vergroten. Natuurlijk is het de eerste opdracht van een arts om een zieke mens te genezen en/of de best mogelijke zorg te verstrekken. Maar het is dus belangrijk dat een zorgverlener ook tracht **zoveel als mogelijk een patiënt zijn gevoel van autonomie en controle terug te geven**.

Let wel: een arts is ook afhankelijk van zijn patiënten bijvoorbeeld voor zijn of haar inkomen. Uit mijn analyse blijkt echter de patiënt meer van de arts afhankelijk is dan omgekeerd.

Het zit in 1000 kleine dingen

Als patiënt verlies je controle, 'patient empowerment' betekent dus de controle of het gevoel ervan in de mate van het mogelijke herstellen of behouden. Dat zit in 1000 kleine dingen. Het zijn aandachtspunten voor de arts en de verpleegkundige én eigenlijk voor iedere andere die werkzaam is in de zorg. Een voorbeeld. Een medisch onderzoek bestaat altijd uit een aantal technische handelingen. Een zorgverlener kan die gewoon uitvoeren (bloed afnemen, bloeddruk meten, je zeggen dat je onder een scanner moet gaan liggen en niet meer mag bewegen, ...).

Maar diezelfde zorgverlener kan meer doen: hij/zij kan aan de patiënt uitleggen waarom het onderzoek moet gebeuren, hoe het zal verlopen, hoe belangrijk de resultaten zijn en wanneer hij of zij die zal ontvangen. Dat doet die dan met woorden die hij verstaat en de zorgverlener checkt goed of alles goed is begrepen. In dat geval heeft de patiënt inzicht in wat waarom gebeurt en minder het gevoel dat hij het gewoon moet ondergaan. Nog een voorbeeld. Stel dat een patiënt voor langere tijd is opgenomen in een ziekenhuis. Klopt een zorgverlener voor hij/zij de patiëntenkamer binnenkomt of stapt hij gewoon binnen omdat hij die kamer als zijn/haar werkterrein beschouwt? Hoe spreekt die zorgverlener de patiënt aan? Gebruikt hij/zij diens voornaam automatisch of vraagt hij/zij eerst of de patiënt dat goed vindt? Hoe gaat hij/zij om met de privacy? Word de patiënt 's nachts wakker gemaakt voor een bloeddrukcheck omdat dat moment beter past in de werkplanning? Als de zorgverlener binnenkomt als de patiënt net op het toilet is, gaat hij/zij dan weg om hem nog even alleen te laten of begint hij/zij met de patiënt ongegeneerd een gesprek? Praten zorgverleners terwijl de patiënt naar het operatiekwartier wordt gereden – en hij dus meeluistert - over intern geruzie of over hun vakantieplannen?

Het gaat dus om talrijke concrete dingen die samen het gevoel versterken dat een patiënt geen controle heeft over de zorg die hij krijgt en alles maar moet ondergaan.

Samengevat: een gelijkwaardige relatie in wederzijds respect

Patient empowerment vraagt om een andere attitude van zowel de patiënt als de arts. Die laatste moet de paternalistische houding achter zich laten en een gelijkwaardige aannemen. De patiënt van zijn kant moet mee verantwoordelijkheid nemen, ook voor zijn gezondheid in het algemeen. Eigenlijk moet de relatie gekenmerkt worden door wederzijds respect. Respect voor elkaars inzichten standpunten, perspectieven, ervaring en kennis. Patient empowerment gaat om het creëren van een evenwaardige patiënt-zorgverlener.

Geïnteresseerd om op de hoogte te blijven, lid te worden of op een andere manier te helpen? Alle informatie op www.patientempowerment.be.

Edgard studeerde communicatiewetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel en is doctor in de media- en communicatiestudies. Hij is communicatiemanager van het UZ Brussel. Hij is gastprofessor over Patient Empowerment aan de Erasmushogeschool Brussel en als wetenschapper aangesloten bij de onderzoeksgroep ECHO, de VUB-onderzoeksgroep over Cultuur, Emancipatie, Media en Samenleving. Hij is Voorzitter van de vzw Patient Empowerment.

Foto: Bart Moens